

Professoren: 'Stor effekt, hvis vi droppede at fyre i brændeovn'

Torben Sigsgaard er professor på Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet. Ifølge ham peger den tilgængelige viden på, at vi skal lade være med at fyre i brændeovne i tæt befolkede områder. Foto: Lisbeth Holten

Hvor farlig er fyring med brændeovne egentlig for vores helbred?

- Forskningen viser, at 14 procent af de årlige dødsfald i Danmark, der tilskrives luftforurening, skyldes brændeovnsrøg. Vi taler om cirka 550 danskere om året, hvis død direkte kan tilskrives brændeovnsrøg i Danmark.

- Om det er meget, kommer an på, hvordan man opfatter det, men det er et tal, vi må forholde os til. For selv om mange analyser er forbundet med en eller anden form for usikkerhed, så viser alle undersøgelser, at det er her, niveauet ligger.

Er det lidt eller meget i forhold til for eksempel dieselos?

- Trafikforureningen, der blandt andet indeholder dieselos, står for cirka 19 procent af dødsfald relateret til luftforurening.

Bør brændeovne forbydes eller frikendes?

- Grundlæggende har jeg ikke holdninger til dette emne. Jeg er forsker – jeg forholder mig til fakta. Og hvad er så det? Ja, det kommer an på, hvem du spørger. Når jeg holder foredrag om det her, står jeg argumentationsmæssigt altid midt imellem de to fronter. Som forsker i folkesundhed kan jeg se en negativ helbredseffekt af brænderøgen på dødeligheden i befolkningen, specielt de tætbefolkede områder.

- Når jeg fremlægger det synspunkt, bliver jeg uvenner med begge fronter. Den ene synes, jeg er for blød; den anden, at jeg er for hård. Men den tilgængelige viden peger på, at vi burde lade være med at fyre i brændeovne, specielt i de tætbefolkede områder. Det er en gammeldags opvarmingskilde, der påvirker vores helbred og bidrager til klimaforandringer – det burde vi undgå.

Men gør det den store forskel, om vi fyrer i Danmark eller ej?

- I Danmark forårsager brændeovnsrøgen over 50 procent af de helbredseffekter, vi selv er ansvarlige for, så det ville have en stor effekt at lade være med at fyre i brændeovne. Og så er det værd at bemærke, at påvirkningen er mere lokalt virkende, og det er også det, som man hører fra folk i villakvartererne – at de er meget generet af lugten og kan smage røgen.

Men er partikler fra dieselforurening ikke meget værre?

- Videnskabeligt har vi mange gode studier af luftforurening og helbredseffekter på befolkningerne, der udsættes. Men p.t. er vi ikke i stand til at se forskel i studier af henholdsvis diesel- og brændeovnspartiklers giftighed.

- Selvom der er usikkerhed omkring analyseprocessen, så opfatter luftvejene partikler som én partikel – uanset om den kommer fra en brændeovn eller en dieselmotor.

- De to partikeltyper er sammensat af forskellige ting – for eksempel er der flere metaller i dieselpartikler, men mere PAH (som er kræftfremkaldende) i brænderøg – viser forskningen ikke tydelige forskelle på de to partikeltyper, når de kommer i kontakt med cellerne nede i luftvejene.

Hvad synes du om brændeovnsdebatten generelt?

- Debatten er polariseret med skarpt optrukne fronter. Men vi taler også om KOL og hjerte-karsygdomme hos ældre og mere medicin til astmatiske børn og unge. Der er mange følelser i debatten, nogle mennesker føler sig voldsomt generet – og for andre er brændeovnen et hyggeligt og billigt tilskud til opvarmningen af hjemmet.